

ODRA I NADODRZE

Olaf Rogalewski

**Urlopowa turystyka
wypoczynkowa w środowisku Odry**

Opole, kwiecień 1983 r.

INSTYTUT ŚLĄSKI W OPOLU

OLAF ROGALEWSKI

URLOPOWA TURYSTYKA WYPOCZYNKOWA
W ŚRODOWISKU ODRY

OPOLE 1983

ODRA I NADODRZE

KOLEGIUM REDAKCYJNE:

przewodniczący: prof. dr hab. Janusz Kroszel,
członkowie: mgr Wojciech Dębowski,
inż. Józef Kachel,
dr Stanisław Malarski,
mgr Andrzej Pasierbiński,
doc. dr hab. Robert Rauziński,
dr hab. Jan Tkocz.

Badania wykonano w ramach Rządowego Programu Badawczo-Rozwojowego PR-7 "Kształtowanie i wykorzystanie zasobów wodnych", koordynowanego przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Warszawie w Kierunku O7 "Podstawy kompleksowego zagospodarowania zasobów wodnych Odry", koordynowanym przez Instytut Śląski - Instytut Naukowo-Badawczy w Opolu:

Publikacja zawiera wyniki pracy badawczej podjętej w ramach planu prac badawczych Zakładu Badań Odrzańskich Instytutu Śląskiego w Opolu: "Program perspektywicznego zagospodarowania rzeki Odry dla potrzeb wypoczynku i turystyki" /7.04.05/.

Autor: doc. dr hab. OLAF ROGALEWSKI
Szkoła Główna Planowania i Statystyki Warszawa
Katedra Turystyki

Opracowanie redakcyjne: mgr Marek Malec

Przedmowa

Jedną z perspektywicznych funkcji rzeki Odry powinna być funkcja turystyczna, czy nawet szerzej rozumiana rola wypoczynkowa. Do rzeki przylegają znaczące w skali krajowej aglomeracje i okręgi przemysłowe. Rozpatrując więc kompleksowo problem wykorzystania rzeki, nie można pominąć i tej wielkiej rezerwy rekreacyjnej dla społeczeństwa. Do badań skłaniał także fakt bardziej intensywnego wykorzystania tej funkcji przez Niemiecką Republikę Demokratyczną:

Pionierskie badania w zakresie wykorzystania środowiska Odry dla celów wypoczynku podjął powołany przez Instytut Śląski zespół pod kierownictwem doc. dr hab. Olafa Rogalewskiego. Największą wartość badań należy upatrywać właśnie w ich pionierskim charakterze. Zespół doc. Rogalewskiego wykonał diagnozę, która może być podstawą do rzeczowej dyskusji nad pełniejszym wykorzystaniem rzeki i jej otoczenia dla celów wypoczynkowych.

W kompleksowym zagospodarowaniu rzeki jest to może problem marginalny, jednak z punktu widzenia potrzeb społeczeństwa oraz wzrastających aspiracji w zakresie aktywnego wypoczynku jest to problem niezwykle istotny.

Prosimy uprzejmie o zgłaszanie uwag i propozycji związanych z opracowaniami na adres: Instytut Śląski - Instytut Naukowo-Badawczy, ul. Luboszycka 3, 45-036 OPOLE.

JANUSZ KROSZEL
Dyrektor Instytutu Śląskiego
w Opolu

SPIS TREŚCI

I.	Wprowadzenie	5
II.	Charakterystyka przeprowadzonych badań	7
III.	Turystyczna baza wypoczynku urlopowego	12
IV.	Paraturystyczna baza wypoczynku urlopowego	15
V.	Wnioski	18
VI.	Perspektywy rozwoju urlopowej turystyki wypoczynkowej w środowisku Odry	21
Załączniki:		
1.	Wykaz miast i gmin objętych badaniami	23
2.	Wykaz ośrodków wypoczynkowych objętych badaniami terenowymi	25
3.	Związki ośrodków wypoczynkowych z Odrą	31

I WPROWADZENIE

I.1. Katedra Turystyki Szkoły Głównej Planowania i Statystyki prowadzi od 1980 r pod kierunkiem doc. dr hab. O. Rogalewskiego prace badawcze nad problemem "Zagospodarowanie rzeki Odry dla potrzeb turystyki i rekreacji". Badania te realizowane są w ramach programu badawczego "Podstawy kompleksowego zagospodarowania zasobów wodnych Odry", koordynowanego przez Instytut Śląski w Opolu jako Kierunek 07 Rządowego Programu Badawczo - Rozwojowego "Kształtowanie i wykorzystanie zasobów wodnych".

Pierwszym i podstawowym celem badań prowadzonych w Katedrze Turystyki SGPiS jest rozeznanie funkcji, jakie środowisko Odry spełnia obecnie w turystyce krajowej i zagranicznej oraz w zaspokojeniu potrzeb rekreacyjnych mieszkańców miast i osiedli położonych nad Odrą. Założenia programu badań zakładają, że rozeznanie obu tych funkcji powinno być 'pełne'. Oznacza to dążenie, aby badania odpowiadały trzem następującym kryteriom:

1. aby pod względem zakresu merytorycznego obejmowały wszystkie trzy podstawowe rodzaje turystyki: urlopową turystykę wypoczynkową, turystykę poznawczą i turystykę specjalistyczną oraz wszystkie formy odczynnego wypoczynku po pracy i wypoczynku świątecznego uprawiane w środowisku rzeki Odry.
2. aby pod względem zakresu przestrzennego obejmowały całe środowisko rzeki Odry, a więc cały bieg rzeki na obszarze Polski; od granicy z Czechosłowacją do Morza Bałtyckiego, jak również nie tylko same koryto rzeczne, ale także pas terenów po obu stronach, zdominowany pod względem krajobrazowym przez wpływy rzeki,
3. aby pod względem stopnia szczegółowości były oparte o informacje uzyskane w drodze sprawdzenia stanu faktycznego bezpośrednio w terenie, z wykorzystaniem wszystkich innych źródeł informacji jako materiału uzupełniającego.

I.2. Uzyskanie tak rozumianego "pełnego" rozeznania funkcji turystycznych i rekreacyjnych Odry ma nie tylko znaczenie poznawcze. W pierwszym rzędzie jest ono niezbędne dla realizacji drugiego celu prowadzonych badań, jakim jest ustalenie

funkcji jakie Odra powinna spełniać w przyszłości w zaspokajaniu potrzeb turystycznych społeczeństwa polskiego, w długookresowych planach rozwoju zagranicznego ruchu turystycznego do Polski oraz w rozwiązywaniu problemów związanych z koniecznością zapewnienia mieszkańcom miast i osiedli nadodrzańskich optymalnych warunków codziennego wypoczynku po pracy i wypoczynku świątecznego. W obrębie tego drugiego celu badawczego wnioski występujące z wyników badań mają charakter kierunkowy. Formułując one cele i zadania, do których realizacji należy dążyć we wszystkich działaniach podejmowanych nad zagospodarowaniem Odry, bez względu na ich zakres rzeczowy, przestrzenny i czasowy.

I.3.

Program badań nad funkcjami turystycznymi i rekreacyjnymi Odry obejmuje cztery tematy badawcze:

1. "Wykorzystanie rzeki Odry i terenów nadrzeocznych na cele codziennego i świątecznego wypoczynku mieszkańców nadodrzańskich miast i osiedli",
2. "Urlopowa turystyka wypoczynkowa w Pasie Nadodrzańskim",
3. "Turystyka krajoznawcza na Odrze i na terenach nadodrzańskich",
4. "Turystyka specjalistyczna na Odrze i na terenach nadodrzańskich".

Z punktu widzenia zarówno prac planistycznych nad zagospodarowaniem Odry, jak i znaczenia społeczno - gospodarczego szczególnie ważne i pilne jest rozwiązanie dwóch pierwszych tematów badawczych. Dlatego też głównie na nich skoncentrowane zostały skromne bardzo środki, jakimi Katedra Turystyki SGPiS dysponowała w latach 1980-82. Opracowanie niniejsze jest informacją podsumowującą wyniki badań nad tematem 2 "Urlopowa turystyka wypoczynkowa w Pasie Nadodrzańskim". Przewidujemy, że w bieżącym roku będziemy mogli również podsumować wyniki badań nad funkcjami rekreacyjnymi Odry /temat 1./

II. CHARAKTERYSTYKA PRZEPROWADZONYCH BADAŃ

II. 1. Do urlopowej turystyki wypoczynkowej zaliczane są podróże poza miejsce stałego zamieszkania, podejmowane dla regeneracji sił fizycznych i psychicznych, a trwające co najmniej kilka dni. Podróże te najczęściej polegają na wyjeździe do jednej miejscowości, w której turysta przebywa przez cały okres podróży. Jako cele podróży wybierane są miejscowości, posiadające walory wypoczynkowe: środowiska przyrodniczego lub zapewniające inne możliwości wypoczynku i rozrywki. Ponieważ pobyty wypoczynkowe trwają od kilku do kilkadziesiąt dni, w miejscowościach docelowych muszą istnieć warunki zakwaterowania i wyżywienia turystów.

Pierwszym zadaniem badań nad urlopową turystyką wypoczynkową było wyjaśnienie, czy środowisko przyrodnicze Odry i miejscowości nadodrzańskie stanowią cele przestrzenne urlopowych podróży wypoczynkowych. Ponieważ tylko niewielka część osób odbywających te podróże może korzystać z zakwaterowania u rodziny lub znajomych względnie dysponuje środkiem lokomocji i sprzętem campingowym umożliwiającymi dzięki biwakowaniu, ogromna większość zmuszona jest korzystać z przystosowanej do tego celu bazy turystycznej /ośrodki wypoczynkowe, obozowiska turystyczne/, lub paraturystycznej /obiekty kolonijne i wczasowe, kwatery prywatne/. Tak więc najpewniejszym sposobem ustalenia, czy nad Odrą występuje urlopową turystyką wypoczynkową, jest sprawdzenie, czy w pobliżu rzeki istnieją odpowiednie rodzaje bazy noclegowej. W trakcie badań nad bazą można również dość łatwo zebrać informacje o wielkości i cechach strukturalnych ruchu turystycznego. Nadmienić przy tym trzeba, że nie objęcie badaniami przejazdów do rodziny i krewnych oraz dzikiego biwakowania nie ma większego znaczenia, gdyż urlopowe wyjazdy do rodziny nie odgrywają większej roli jako czynniki aktywizacji funkcji turystycznych danej miejscowości, a dziki camping jest we wszystkich regionach wypoczynkowych w Polsce zjawiskiem marginalnym.

W trakcie badań nad obiektami zakwaterowania szukano odpowiedzi na dwa pytania:

- czy lokalizacja obiektu w danym miejscu jest związana z walorami wypoczynkowymi samej rzeki i terenów nadrzecznych,
- czy wczasowicze zakwaterowani w obiekcie korzystają z walorów wypoczynkowych rzeki i terenów nadrzecznych.

W związku z tymi dwoma pytaniami zaistniała konieczność ścisłego ustalania zasięgu terytorialnego badań. W celu zapewnienia w trakcie prac terenowych prostej, a równocześnie jednoznacznej interpretacji takich pojęć jak "Pas Nadodrzański", "środowisko rzeki Odry" czy "tereny nadodrzańskie", postanowiono badaniami objąć wszystkie miasta i gminy, przez których terytorium przepływa Odra, względnie których granicę stanowi rzeka Odra. Na południu badania rozpoczęto od granicy polsko - czechosłowackiej, na północy zakończono na ujściu rzeki do Zalewu Szczecińskiego, kierując się poglądem, że w tym miejscu walory wypoczynkowe Odry tracą swój typowo rzeczny charakter.

Tak więc teren badań objął 10 miast, 24 gminy miejsko-wiejskie i 42 gminy wiejskie, położone na obszarze 8 województw. Pełny wykaz miast i gmin objętych badaniami zawiera załącznik nr 1. Powierzchnia terenu badań wynosi 11,6 tys km², co stanowi 3,7 % ogólnego obszaru kraju. Objęcie takiego terenu badaniami dawało pewność, że znajdują się na nim wszystkie obiekty zakwaterowania wczasowiczków, związane geograficznie lub funkcjonalnie z Odrą.

II.2. Plan i harmonogram badań zakładał dwa etapy prac. Pierwszy etap polegał na przeprowadzeniu w lecie 1980 r dwóch badań. Pierwszym było rozeznanie dla całego obszaru wielkości i struktury bazy noclegowej urlopowej turystyki wypoczynkowej oraz związanego z nią ruchu turystycznego metodami pośrednimi z dokładnością do poszczególnych miast i gmin. Zadanie to polegało na zebraniu i opracowaniu informacji posiadanych w tym zakresie przez wojewódzkie urzędy statystyczne, wydziały kultury fizycznej i turystyki urzędów wojewódzkich, kuratoria oświaty i wychowania oraz Główny Urząd Statystyczny. Pracę tę wykonała mgr Hanna Schupp, a uzyskane wyniki zostały przedstawione w opracowaniu pt. "Urlopowa turystyka wypoczynkowa nad Odrą w 1980 r".

W programie badań praca ta miała stanowić jedynie materiał bazowy do prawidłowej organizacji badań terenowych. Uzyskano przez

mgr H. Schupp wyniki przekroczyły jednak znacznie oczekiwania i pozwoliły już w tej fazie prac sprecyzować jeden bardzo zasadniczy wniosek. Badanie przeprowadzone przez mgr H. Schupp wykazało mianowicie, że obszar nadodrzański jest mało aktywny jako obszar recepcyjny krajowej urlopowej turystyki wypoczynkowej, natomiast jako obszar recepcyjny zagranicznej urlopowej turystyki wypoczynkowej nie odgrywa praktycznie żadnej roli. Z analiz przeprowadzonych przez mgr H. Schupp wynika, że aktywność turystyczna obszaru nadodrzańskiego jest we wszystkich trzech podstawowych wskaźnikach, tj. liczby miejsc noclegowych, liczby wozasowiozów i liczby udzielanych noclegów na 100 km² powierzchni o kilkadziesiąt procent niższa w stosunku do średnich krajowych.

Również drugie badanie przeprowadzone latem 1980 r miało charakter rozpoznawczy. Jednym z celów tego badania było sprawdzenie w wybranych gminach stanu faktycznego bazy noclegowej urlopowej turystyki wypoczynkowej, w szczególności zaś lokalizacji, wielkości i gestorów wszystkich istniejących na obszarze badanych gmin ośrodków wypoczynkowych, obozowisk turystycznych, obiektów kolonijnych, obozów harcerskich i pokoi gościnnych. Badaniem tym objęte zostały następujące gminy: Krapkowice /woj. opolskie/, Ścinawa / woj. legnickie/, Bytom Odrzański /woj. zielonogórskie/, Krosno Odrzańskie /woj. zielonogórskie/, Słubice /woj. gorzowskie/, Cedynia /woj. szoszeecińskie/. Badania te przeprowadził dr Stanisław Bąk przy współpracy mgr Jerzego Falkiewicza i grupy studentów SGPiS. Wyniki tego badania zostały przedstawione w opracowaniu "Wykorzystanie rzeki Odry i terenów nadrzecznych na cele turystyki i wypoczynku w wybranych gminach w 1980 r".

Badania dr S. Bąka wykazały pewne różnice między stanem faktycznym w terenie a danymi zawartymi w materiałach statystycznych i informacyjnych posiadanych przez instytucje szoszebla wojewódzkiego i centralnego, zebranych przez mgr H. Schupp. Badania te potwierdziły słabą aktywność terenów nadodrzańskich w urlopowej turystyce wypoczynkowej. W szczególności badania te pozwoliły jednak na zebranie doświadczeń, umożliwiające odpowiednie przygotowanie pod względem metodycznym i organizacyjnym przeprowadzonych w 1981 i 1982 r badań terenowych.

II.3. Pierwotny program badań zakładał, że w okresie letnim 1981 i 1982 r dokonane zostaną wizje lokalne wszystkich obiektów noclegowych na badanym obszarze, w trakcie których zebrane zostaną wszystkie niezbędne informacje. Realizacja tego zamierzenia okazała się jednak niemożliwa na skutek znacznego zmniejszenia faktycznie uzyskanych środków finansowych w stosunku do pierwotnie zaplanowanych. Drugą równie istotną przyczyną były trudności z materiałami pędnymi do środków transportu oraz z zakwaterowaniem i wyżywieniem w terenie grup badawczych. W tej sytuacji zaistniała konieczność ograniczenia zakresu przestrzennego badań terenowych, przy utrzymaniu jednak pełnego programu badań w poszczególnych miastach i gminach oraz w poszczególnych obiektach.

Badania mgr H. Schupp przeprowadzone w podziale na wypoczynek urlopowy dorosłych i ich rodzin oraz wypoczynek urlopowy młodzieży /kolonie szkolne i obozy młodzieżowe/ wykazały, że obszar Odry Środkowej jest znacznie bardziej aktywny aniżeli obszar Odry Południowej w odniesieniu do obu tych grup, podczas gdy obszar Odry Północnej na odcinku, gdzie Odra jest rzeką graniczną, jest pod tym względem w zasadzie bierny. Skolei obiekty w części woj. szczecińskiego, położonej na północ od Szczecina związane są już z Zalewem Szczecińskim. Ponadto badania te wykazały występowanie znacznej ilości kolonii szkolnych na obszarze miast Wrocławia i Szczecina.

Na tej podstawie postanowiono objąć badaniami terenowymi miasta Wrocław i Szczecin oraz miasta i gminy nadodrzańskie w woj. wrocławskim i zielonogórskim. Dokonująco tego wyboru zakładano, że jeżeli uzyskane wyniki nie pozwolą na wyciągnięcie w odniesieniu do spraw zasadniczych wniosków prawdziwych również dla pozostałych odcinków Odry, konieczne będzie przeprowadzenie dodatkowych badań terenowych na tych obszarach. Obecnie stwierdzić można, że potrzeba taka nie zachodzi.

Badania w Szczecinie przeprowadził w 1981 r dr Czesław Piskorski. Ich wyniki zawarte są w jego opracowaniu pt. "Urlopowy turystyka wypoczynkowa na obszarze miasta Szczecina w 1981 r ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania turystycznego Odry".

Badania w woj. zielonogórskim przeprowadziła w 1981 r grupa studentów SGPiS pod kierunkiem doc.dr hab. Olafa Rogalewskiego i mgr Małgorzaty Lisak. Ich wyniki zawarte są w opracowaniu Cezarego Szynkarczuka pt. "Urlopowa turystyka wypoczynkowa w Pasie Nadodrzańskim na obszarze woj. zielonogórskiego w 1981 r".

Badania w woj. wrocławskim przeprowadziła w 1982 r mgr Maria Wysocka. Ich wyniki zawarte są w jej opracowaniu pt. "Urlopowa turystyka wypoczynkowa na obszarze województwa wrocławskiego w 1981 r ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania turystycznego rzeki Odry".

Badania w mieście Wrocławiu przeprowadziła w 1982 r mgr Henryka Pasterz. Ich wyniki zawarte są w jej opracowaniu pt. "Urlopowa turystyka wypoczynkowa w Pasie Nadodrzańskim na obszarze woj. wrocławskiego w 1981 r".

Wyniki powyższych prac zawierają informacje, pozwalające na sprecyzowanie funkcji, jakie spełnia obecnie Odra i tereny nadodrzańskie w urlopowej turystyce wypoczynkowej. Umożliwiają one również rozszerzenie wyników na obszary, które z przyczyn obiektywnych nie mogły zostać objęte badaniami terenowymi. Wyniki te pozwalają także - w powiązaniu oczywiście z odpowiednimi pracami prowadzonymi w Katedrze Turystyki SGPiS nad perspektywami rozwojowymi turystyki w Polsce - na w zasadzie jednoznaczne określenie możliwości, potrzeb i warunków rozwoju urlopowej turystyki wypoczynkowej w Pasie Nadodrzańskim w perspektywie najbliższych 15 - 20 lat i w ujęciu kierunkowym.

Najważniejsze wnioski z tego opracowania podsumowującego, wykonanego przez doc.dr hab. O. Rogalewskiego przy współpracy dr B. Skibińskiej pt. "Urlopowa turystyka wypoczynkowa w Pasie Nadodrzańskim. Stan obecny i perspektywy rozwoju" zawarte są w dalszej części niniejszego opracowania.

III. TURYSTYCZNA BAZA WYPOCZYNKU URLOPOWEGO

III.1. Do turystycznej bazy wypoczynku urlopowego zaliczamy te obiekty, których podstawowym zadaniem jest obsługa potrzeb urlopowej turystyki wypoczynkowej. Są to więc te obiekty i urządzenia, które zostały wybudowane specjalnie, albo też trwale zaadaptowane do tego celu. Wielkość, charakter funkcjonalny, wyposażenie i standart obiektów turystycznej bazy wypoczynku urlopowego jest bardzo zróżnicowany. Badania odrzańskie nie wymagają jednak dzielenia ich na wiele grup i podgrup, dlatego też w badaniach naszych został zastosowany tylko podział na dwa rodzaje: ośrodki wypoczynkowe i obozowiska turystyczne.

Zastosowanie tego podziału jest uzasadnione tym, że obozowiska turystyczne są w warunkach polskich bardzo często obiektami wielofunkcyjnymi i w każdym konkretnym wypadku trzeba najpierw stwierdzić, czy i w jakim stopniu spełniają funkcje recepcyjne w stosunku do urlopowej turystyki wypoczynkowej. Badania takie zostały wykonane w stosunku do campingów^{1/}, ponieważ ze względu na ich wyposażenie bardzo często są wykorzystywane na pobyty wypoczynkowe. Omówieniu wyników tych badań poświęcona jest ostatnia część niniejszego rozdziału. Badaniami nie objęto natomiast położonych nad Odrą pól biwakowych^{2/}, ponieważ na dłuższe pobyty są one wykorzystywane w Polsce jedynie przez miłośników dzikiego biwakowania.

W Pasie Nadodrzańskim objętym badaniami terenowymi stwierdzono istnienie ogółem 34 ośrodków wypoczynkowych, z czego 15 w woj. zielonogórskim, 15 w woj. wrocławskim, 2 na obszarze Szczecina i 2 na obszarze Wrocławia. Podstawowe dane informacyjne o wszystkich tych ośrodkach są zawarte w wykazie, stanowiącym załącznik nr 2, a o ich związkach z Odrą w załączniku nr 3.

-
- 1/ camping jest to teren strzeżony, trwale ogrodzony i wyposażony w urządzenia umożliwiające turystom pobyt, nocowanie, przyrządzanie posiłków i parkowanie pojazdów.
 - 2/ pole biwakowe jest to teren nie strzeżony, ogrodzony przewizorycznie lub tylko oznakowany, wyposażony tylko w najprostsze urządzenia sanitarne.

III.2. Wyniki badań nad czynnikami lokalizacyjnymi tych 34 ośrodków wykazały, że na terenie woj. zielonogórskiego i wrocławskiego ani jeden ośrodek wypoczynkowy nie został zlokalizowany nad rzeką Odrą i że w żadnym wypadku walory wypoczynkowe rzeki Odry nie stanowiły czynnika lokalizacyjnego. W odniesieniu do 30 ośrodków istniejących w pasie nadodrzańskim tych dwóch województw wyróżnić można cztery rodzaje czynników lokalizacyjnych. Większość, bo 18 obiektów, jest usytuowana w lesie nad zbiornikiem wodnym. Również usytuowanie tych ośrodków, zagospodarowanie terenu i charakter wyposażenia w urządzenia wypoczynkowe wskazują jednoznacznie na to, że o lokalizacji w danym miejscu decydowały te dwa walory wypoczynku: woda i las.

Drugą grupę stanowią cztery ośrodki, które mieszczą się w poniemieckich obiektach pałacowych, odległych od Odry o kilka do kilkunastu km i nie mających żadnych związków z rzeką. We wszystkich tych wypadkach o lokalizacji ośrodka zdecydował fakt istnienia obiektu nadającego się na ten cel w okolicy o przewadze elementów przyrodniczych w krajobrazie.

Trzecią grupę, składającą się z 3 obiektów, tworzą ośrodki zlokalizowane w rejonie Obornik Śląskich. Rejon ten dysponuje znaczącymi walorami klimatycznymi i krajobrazowymi i już przed wojną rozwinęło się tam leśnictwo klimatyczne i wypoczynek urlopowy dla mieszkańców Wrocławia. Tradycje te są nadal kontynuowane.

Ostatnią, czwartą grupę tworzą 3 ośrodki, zlokalizowane nad stawami będącymi pozostałością starorzecza Odry. W jednym wypadku staw ten jest nawet połączony z Odrą, co umożliwia wczasowiczom wypływanie na sprzęcie wodnym na Odrę. Mimo bliskości rzeki i usytuowania w starorzeczu, nie można również w tych trzech wypadkach uznać Odry za czynnik lokalizacyjny, szczególnie jeśli uwzględni się fakt, że ośrodki te zostały zbudowane przez położone w pobliżu duże zakłady pracy oraz że okolice te są bardzo ubogie w naturalne zbiorniki wodne.

Do żadnej z tych grup nie można zaliczyć jedynie ośrodka w mieście Wołowie /woj. wrocławskie, poz.9/. Jest to miejski wielofunkcyjny ośrodek rekreacji i wypoczynku. Jego część

noolegowa jest wykorzystywana również przez wczasowiczów, większość użytkowników stanowią jednak podróżni.

Spośród 4 ośrodków istniejących w Szczecinie i Wrocławiu 2 są zlokalizowane nad rzeką Odrą /Wrocław/ oraz 1 nad j. Dąbie /Szczecin/. Wszystkie trzy są ośrodkami wypoczynku nadwodnego i sportów wodnych przeznaczonymi głównie dla mieszkańców tych miast. Część noolegowa zaspakaja różne potrzeby, korzystają z niej również osoby przebywające tam przez kilka lub nawet kilkanaście dni w celach wypoczynkowych. Drugi ośrodek w Szczecinie /poz.1./ jest obiektem przedwojennym, atrakcyjnym ze względu na usytuowanie w małej miejscowości w Puszczy Goleniowskiej w pobliżu wielkiego miasta o wybitnych walorach krajoznawczych.

III.3. Również badania nad formami korzystania z Odry i terenów nadodrzańskich przez użytkowników ośrodków wypoczynkowych zlokalizowanych w Pasie Odry wykazały w dominującej większości wypadków brak jakiegokolwiek związków z rzeką. Na 29 ośrodków, czynnych w 1981 r w woj. zielonogórskim i wrocławskim użytkownicy 21 ośrodków nie korzystali w żadnej czynnej formie z walorów turystycznych rzeki i terenów nadrzecznych. W przypadku 4 ośrodków tereny nadodrzańskie wykorzystywane były dla celów spacerowych. W 3 ośrodkach traktowano Odrę jako jeden z celów wycieczek krajoznawczych organizowanych w każdym turnusie dla osób przebywających w ośrodku.

Tylko w jednym wypadku - o którym już wspomniano w p.III.2. Odra była wykorzystywana na spacer na sprzęcie wodnym. Ilość tych osób jest jednak nieznaczną w stosunku do osób, pływających na sprzęcie wodnym na stawach przy ośrodku i nie wpływających na Odrę.

W przypadku ośrodków położonych nad Odrą we Wrocławiu i nad j. Dąbno w Szczecinie korzystanie z różnych form wypoczynku nadwodnego oraz pływanie na sprzęcie wodnym jest podstawową formą spędzania czasu osób tam przebywających.

Na zakończenie nadmienić należy, że w badaniach nie uwzględniono ośrodków wczasowych położonych na wschodnim brzegu j. Dąbie, będącego wprawdzie rozlewiskiem Odry ale stanowiącego inny, jeziorowy typ waloru wypoczynkowego.

III.4. W Pasie Nadodrzańskim znajduje się 8 campingów: po dwa w Szczecinie i Gubinie oraz po jednym w Lochowicach, Krośnie, Nowej Soli i Wrocławiu. Żaden z tych campingów nie jest kategorii I, 3 są kategorii II a pozostałych 5 jest kategorii III.

Campingi w Gubinie i Lochowicach nie posiadają żadnych związków przestrzennych i funkcjonalnych z Odrą. Również 4 dalsze zlokalizowane wprawdzie w miastach nadodrzańskich, nie są usytuowane nad Odrą, a ich użytkownicy nie korzystają z walorów wypoczynkowych rzeki i terenów narzęcznych.

Ostatni z 8 campingów, mieszczący się w Szczecinie nad j. Dąbie, rozlewiskiem Odry, może być pod względem lokalizacji zaliczany do obiektów nadodrzańskich. Wśród użytkowników tego obiektu jest jednak bardzo mało osób, przebywających tam na dłuższych pobytach wypoczynkowych. Ogromną większość stanowią turyści tranzytowi, wśród których do 1980 r. znaczny odsetek to turyści zagraniczni.

Badania nad lokalizacją campingów i struktura ich użytkowników pozwalają na sformułowanie opinii, że campingi położone w Pasie Nadodrzańskim nie spełniają funkcji komplementarnej bazy noclegowo-żywnieniowej urlopowej turystyki wypoczynkowej związanej z Odrą.

IV. PARATURYSTYCZNA BAZA WYPOCZYNKU URLOPOWEGO

IV.1. Do paraturystycznej bazy wypoczynku urlopowego zaliczamy te obiekty, które zostały zbudowane i są przeznaczone głównie dla celów nie związanych z turystyką, które są jednak okresowo lub częściowo wykorzystywane na zakwaterowanie wczasowiczów. W bazie paraturystycznej podstawowe znaczenie mają dwa rodzaje obiektów: szkoły, internaty itp. wykorzystywane na zakwaterowanie kolonii szkolnych i obozów młodzieżowych oraz pokoje w mieszkaniach prywatnych /nazywane kwaterami prywatnymi lub pokojami gościnnymi/ wykorzystywane na zakwaterowanie indywidualnych letników.

IV.2. Na obszarach objętych badaniami terenowymi w 1981 r wykorzystano dla potrzeb urlopowej turystyki wypoczynkowej 54 obiektów, z których 53 stanowią szkoły, internaty szkolne i zakłady wychowawcze, pozostające w gestii władz oświatowych. W jednym wypadku była to kolonia ogródków działkowych. Wszystkie obiekty były wykorzystywane na cele wczasowe tylko w okresie letnim. W 50 obiektach zorganizowane były kolonie dla młodzieży szkolnej, w dwóch obozy młodzieżowe, a w dwóch wczasy dla osób dorosłych. Podobnie więc jak i w całej Polsce, paraturystyczna baza noclegowa jest w dominującym stopniu bazą kolonijną.

Rozmieszczenie obiektów na terenie poszczególnych województw i miast oraz ilość korzystających z nich osób, przedstawiała się następująco:

- woj. zielonogórskie: 8 obiektów, 1.935 użytkowników
- woj. wrocławskie: 4 obiekty, 1.310 użytkowników
- miasto Szczecin: 28 obiektów, 5.535 użytkowników
- miasto Wrocław: 14 obiektów, 3.260 użytkowników

Zestawienie powyższe pokazuje stosunkowo skromną ilość obiektów i użytkowników w województwach w porównaniu z miastami. Różnice te są znacznie bardziej zasadnicze w zakresie programu pobytu i sposobu spędzania czasu przez użytkowników. Na wszystkich koloniach położonych na terenie województw dominuje program czynnego wypoczynku, program poznawczy ma znaczenie uzupełniające. Odwrotnie jest w Szczecinie i Wrocławiu. Tutaj większość czasu wypełnia program krajoznawczy: zwiedzanie miasta, korzystanie z urządzeń i instytucji miejskich. Niektóre kolonie, zwłaszcza w Szczecinie, dysponowały własnym autokarem, którym odbywały wycieczki krajoznawcze po regionie. Natomiast program typowe wypoczynkowy: kąpiele, plażowanie, gry sportowe, zabawy itp. zajmował stosunkowo niewiele czasu.

Uczestnicy kolonii organizowanych na terenie województw pochodzili głównie ze Śląska, we Wrocławiu przeważała również młodzież ze Śląska, dość znaczny odsetek stanowiła młodzież z wybrzeża i woj. olsztyńskiego. W Szczecinie natomiast przebywały osoby z całej Polski, z przewagą województw południowych.

IV.3. Badania nad lokalizacją powyższych 54 obiektów nie ujawniły, aby przy wyborze obiektu na ośrodek kolonijny lub wypoczynkowy istotne znaczenie miało jego usytuowanie w stosunku do Odry i terenów nadodrzańskich. Czynnikiem, która decydował o wyborze obiektu na cele kolonijne - dokonany zresztą najczęściej już wiele lat temu - była jego przydatność funkcjonalna, a więc pomieszczenia nadające się na cele noclegowe, jadalnia, kuchnia, urządzenia sanitarne, świetlica, boisko sportowe, sala gimnastyczna itp. W miarę możliwości preferowano również obiekty położone w dzielnicach willowych lub w sąsiedztwie dużych zespołów zieleni miejskiej.

W Szczecinie na 28 obiektów tylko 1 jest położony w sąsiedztwie rzeki; we Wrocławiu na 14 obiektów tylko 3; w woj. zielonogórskim na 8 obiektów tylko 3 znajdują się w miejscowości położonej nad Odrą /Nowa Sól/, przy czym żaden w sąsiedztwie rzeki; w woj. wrocławskim na 4 obiekty tylko 1 znajduje się w miejscowości nadodrzańskiej /Brzeg Dolny/, ale również poza strefą nadbrzeżną.

Badania nad sposobami korzystania z walorów turystycznych rzeki i terenów nadrzeznych wykazały, że Odra jest generalnie bardziej wykorzystana jako walor krajoznawczy, aniżeli jako walor wypoczynkowy. W Szczecinie wszystkie kolonie organizowały wycieczki piesze na tereny nadrzezne w rejonie Wałów Chrobrego oraz wycieczki statkiem po porcie, którą leży nad Odrą. Wiele kolonii płynęło też statkiem do Świnoujścia. Z plaż nadodrzańskich i nad j. Dąbie korzystała tylko część kolonii i to nie jako stały element programu pobytu.

We Wrocławiu wszystkie kolonie odbywały wycieczki statkiem po Odrze i zwiedzały położone nad rzeką i na wyspach odrzańskich Stare Miasto. Natomiast do celów kąpieli i plażowania korzystano z kąpielisk miejskich. Tylko kolonie zlokalizowane w pobliżu Odry wykorzystywały jej nadbrzeże na plażowanie i spacer. Inne formy wypoczynku na wodzie jak kajakarstwo czy wioślarstwo ani we Wrocławiu ani w Szczecinie nie występowały.

Podobne były kontakty z Odrą młodzieży przebywającej w Nowej Soli. Natomiast młodzież przebywająca w Brzegu Dolnym przebywała głównie w oddalonym o 3 km ośrodku Wały Śląskie

/załącznik nr 2 i 3 poz. 7 w woj. wrocławskim/, gdzie odbywała szkolenie praktyczne z zakresu sportów wodnych. Kolonie zlokalizowane w pozostałych miejscowościach woj. wrocławskiego nie miały żadnych kontaktów z Odrą. Część kolonii z położonych poza Odrą miejscowości woj. zielonogórskiego odbywała w turnusie jedną wycieczkę nad Odrę.

IV.4.

Problem wykorzystania na cele wczasowe kwater prywatnych został rozeznany we wszystkich miastach nadodrzańskich w związku z badaniami prowadzonymi nad turystyką krajoznawczą. Na obszarze woj. zielonogórskiego i wrocławskiego oraz miast Szczecina i Wrocławia przeprowadzono badania dodatkowe, którymi objęto wszystkie miejscowości położone w Pasie Nadodrzańskim.

Badania te wykazały, że wynajem kwater prywatnych dla letników występuje tylko w rejonie Obornik Śl. w woj. wrocławskim, który to rejon nie ma jednak żadnych związków z Odrą. We wszystkich miastach nadodrzańskich zjawisko to nie występuje. W tych miastach, w których istnieją zarejestrowane kwatery prywatne, służą one głównie zakwaterowaniu pracowników miejscowych zakładów pracy, w pewnym stopniu również jako kompletna baza hotelowa dla osób podróżujących w celach służbowych i prywatnych. Ponadto w Szczecinie do 1980 r. z kwater prywatnych korzystali często turyści z NRD.

V. WNIOSKI

V.1.

W warunkach polskich rejon wypoczynku urlopowego wykształca się najczęściej w trzech fazach. W fazie pierwszej w rejonie pojawiają się namiotowe obozy młodzieżowe, kolonie szkolne oraz letnicy korzystający z zakwaterowania w kwaterach prywatnych. W fazie drugiej w rejonie lokalizują się turystyczne ośrodki wypoczynku urlopowego. W fazie trzeciej na bazie zespołów ośrodków wypoczynkowych i bazy paraturystycznej wykształcają się mniej lub bardziej kompleksowo zagospodarowane miejscowości wypoczynkowe.

Rozpatrując z tego punktu widzenia sytuację jaka w 1981 r. istniała na terenach stanowiących środowisko Odry, trzeba stwierdzić, że brak dowodów na wykształcanie się tam funkcji

receptyjnych urlopowej turystyki wypoczynkowej, opartej o walory wypoczynkowe rzeki i terenów nadrzecznych. Przeprowadzone w Katedrze Turystyki SGPiS w latach 1980-1982 badania nad turystyką urlopową w Pasie Nadodrzańskim można podsumować jednoznacznym stwierdzeniem, że środowisko Odry nie jest ani kształtującym się, ani wykształconym rejonem wypoczynkowym, ponieważ na teren ten nie przyjeżdżają turyści, których głównym celem pobytu jest korzystanie z walorów wypoczynkowych Odry i terenów nadodrzańskich, ani też na terenie tym nie istnieje turystyczna baza receptyjna, zlokalizowana tam ze względu na walory wypoczynkowe środowiska Odry.

Przyczyną takiego stanu rzeczy jest zbyt mała atrakcyjność walorów wypoczynkowych środowiska przyrodniczego Odry w porównaniu z walorami wypoczynkowymi terenów nadmorskich, górskich i pojeziernych. Przykłady tego znajdują się nawet w Pasie Nadodrzańskim, gdzie stwierdzono znaczną ilość ośrodków wypoczynkowych wybudowanych już po wojnie w odległości kilku do kilkunastu kilometrów od Odry nad jeziorami w lesie.

Na nieatrakcyjność wypoczynkową środowiska Odry składa się kilka czynników. Obecnie w Polsce, podobnie jak na całym świecie, podstawowym walorem wypoczynku letniego dla przeciętnego turysty są środowiskowe warunki kąpieli i plażowania nad wodą. Warunki te są generalnie w środowisku polskich rzek znacznie gorsze i mniej bezpieczne niż w środowisku jeziora lub morza. Drugim co do ważności walorem są warunki do uprawiania różnych sportów wodnych, oraz zabaw w wodzie i na plaży. Również pod tym względem warunki są znacznie lepsze na wybrzeżu morskim, a zwłaszcza na jeziorach. Trzecim w kolejności walorem jest estetyka krajobrazu. Krajobrazy nadrzeczne bywają urzekająco piękne, ale najczęściej brak im głębi, która jest szczególnie istotną cechą krajobrazów nadmorskich i górskich. W nawiązaniu do powyższych stwierdzeń warto dodać, że błędny jest wypowiediany często pogląd, jakoby stopień atrakcyjności wypoczynkowej rzek zależał głównie od stopnia ich zanieczyszczenia. Znacznie większe znaczenie ma ograniczona dostępność brzegów, konfiguracja dna, prąd wody i wąskość koryta.

V.2. Na tle tych generalnych wniosków dotyczących wypoczynku i regeneracji sił w warunkach środowiska rzeczno-geograficznego elementów i cech przyrodniczych należy zwrócić uwagę na bardzo charakterystyczne zjawiska, jakie stwierdzono we Wrocławiu, a zwłaszcza w Szczecinie. Przeprowadzone tam badania wykazały istnienie znacznej ilości paraturystycznych obiektów, wykorzystywanych na kilkutygodniowe pobyty urlopowe, w programach których dominował program krajoznawczy. Znaczną większość uczestników stanowili mieszkańcy wsi i małych miasteczek. Badania te potwierdzają więc znaną prawidłowość, że mieszkańcy wielkich miast i aglomeracji miejskich najchętniej spędzają wakacje na terenach o walorach wypoczynkowych środowiska przyrodniczego, podczas gdy mieszkańcy wsi i małych miasteczek wypoczywają bardzo chętnie w środowisku wielkomiejskim.

Powstaje jednak pytanie, jaki wpływ na stopień atrakcyjności Szczecina i Wrocławia dla tego specyficznego rodzaju turystyki wypoczynkowej ma Odra. Wyniki naszych badań pozwalają jedynie na dość ogólne ustosunkowanie się do tego zagadnienia, tym niemniej trzy fakty są pewne. Pierwszy - to znacznie większa atrakcyjność Szczecina aniżeli Wrocławia zarówno mierzona liczbą bezwzględną imprez i uczestników, jak i w stosunku do wielkości miasta. Drugi - to znacznie większa w Szczecinie aniżeli we Wrocławiu "obecność" Odry zarówno w programach spędzania czasu, jak i w atmosferze i fizjonomii miasta. Trzeci - to wysokie oceny, jakie imprezom związanym z Odrą dają turyści. Z tych trzech faktów można w dużym prawdopodobieństwie wyciągnąć wniosek, że środowisko Odry jest istotnym czynnikiem uatrakcyjnienia, a w niektórych wypadkach nawet lokalizacji kolonii w tych miastach.

V.3. Wyjaśnienia wymaga jeszcze kwestia, czy i w jakim stopniu badania terenowe, przeprowadzone na terenie dwóch województw i dwóch miast nadodrzańskich są reprezentatywne dla całego środowiska Odry w Polsce. Otóż są trzy odcinki Odry, dla których badania przeprowadzone zostały jedynie metodami pośrednimi: - południowy obejmujący Odrę w woj. katowickim i opolskim; - środkowy, obejmujący Odrę w woj. leszczyńskim i legnickim oraz odcinek północny, obejmujący Odrę w woj. gorzowskim i szczecińskim. Na odcinku południowym walory wypoczynkowe Odry są najskromniejsze, odcinek środkowy leży między woj. wrocławskim

a zielonogórskim, w których przeprowadzono badania terenowe, na odcinku północnym Odra jest prawie wszędzie rzeką graniczną. Wyniki badań pośrednich mgr H. Schupp i terenowych badań dr S. Bąka stwierdzają, że ilość obiektów i turystów jest tam mniejsza niż w badanych województwach i miastach. To wszystko pozwala na wysunięcie wniosku, że podstawowe mechanizmy rozwoju funkcji turystycznych nie mogły tam być ani inne, ani nawet bardziej korzystne.

VI. PERSPEKTYWY ROZWOJU URLOPOWEJ TURYSTYKI WYPOCZYNKOWEJ W ŚRODOWISKU ODRY

VI.1. Podstawowym osiągnięciem przeprowadzonych badań jest udokumentowane stwierdzenie, że w środowisku przyrodniczym Odry nie rozwija się urlopową turystyką wypoczynkową, ponieważ środowisko to nie jest - nawet w skali regionalnej - konkurencyjne w stosunku do innych typów przyrodniczych środowisk wypoczynkowych w Polsce. O skali tej różnicy najlepiej świadczą niżej przedstawione fakty.

Dwudziestolecie 1956 - 1975 było w Polsce okresem ogromnego rozwoju bazy noclegowo-żywnościowej urlopowej turystyki wypoczynkowej. W okresie tym wybudowano względnie adaptowano na ten cel ponad 4 tysiące obiektów. Prawie wszystkie te ośrodki zostały wybudowane przez zakłady pracy, które prawie zawsze podejmowały decyzje lokalizacyjne suwerennie. W okresie tym ani jeden ośrodek wypoczynkowy nie został wybudowany w środowisku rzeczonym Odry. Wyłączyć trzeba tu naturalnie jezioro Dąbie, które nie jest środowiskiem rzeczonym.

W świetle tych doświadczeń można z całą pewnością stwierdzić, że sytuacja obecna ulegnie w przyszłości zmianie tylko w wypadku istotnego zwiększenia się walorów wypoczynkowych rzeki Odry w stosunku do innych rodzajów walorów wypoczynkowych środowiska przyrodniczego w Polsce. Zmiana taka może teoretycznie nastąpić w trzech sytuacjach:

1. na skutek zasadniczej degradacji większości pozostałych środowisk,

2. na skutek zmiany preferencji wypoczynkowych znacznej części społeczeństwa,
3. w wyniku istotnego przekształcenia walorów wypoczynkowych samej Odry.

W praktyce dwie pierwsze sytuacje nie mogą być w ogóle brane pod uwagę. Trzecia sytuacja może zaistnieć tylko w wypadku powstania na Odrze zbiorników wodnych o znacznej szerokości, niewielkich wahanach poziomu lustra wody, małej prędkości rzeki, odpowiednich warunkach brzegowych i dennych oraz znacznie czystszej wodzie aniżeli obecnie. Szczególne znaczenie miałoby powstanie tego rodzaju zbiorników w woj. katowickim, opolskim i wrocławskim, gdzie istnieje bardzo wielki deficyt naturalnych zbiorników wodnych.

Na marginesie powyższych stwierdzeń trzeba podkreślić, że dotyczą one wyłącznie funkcji rzeki w zakresie urlopowej turystyki wypoczynkowej. Już obecnie można stwierdzić, że badania nasze nad tematem 2, dotyczącym wykorzystania rzeki na cele odczynnego i świątecznego wypoczynku mieszkańców miast i osiedli nadodrzańskich, jak również nad tematem 4, dotyczącym turystyki specjalistycznej, głównie wędkarstwa i żeglarstwa, prowadzą do wniosków, stwierdzających ogromne znaczenie rzeki Odry obecnie i w przyszłości. Dlatego też z wciągnięciem ostatecznych wniosków co do roli turystyki i wypoczynku w zagospodarowanie Odry należy poczekać do ukończenia całości programu badań.

VI.2. Badania ujawniły występowanie we Wrocławiu i w Szczecinie stosunkowo znacznej, a niezwykle cennej ze względów społecznych i gospodarczych, turystyki urlopowej mieszkańców wsi i małych miasteczek. Turystyka ta ma perspektywy znacznego rozwoju nawet w obecnym trudnym dziesięcioleciu. Jednym z działań stymulujących jej rozwój powinno być zwiększenie roli środowiska Odry w programach spędzania czasu. Uczestnicy tego rodzaju turystyki powinni w czasie swego pobytu w Szczecinie lub Wrocławiu mieć możliwość znacznie szerszego, wszechstronniejszego i bardziej atrakcyjnego pod względem programowo - organizacyjnym poznania problematyki Odry.

WYKAZ MIAST I GMIN OBJĘTYCH BADANIAMI

województwo	miasta	gminy miejsko-wiejskie	gminy wiejskie
szczecińskie	Szczecin	Police	Stepnica
		Gryfino	Kolbaskowo
		Chojna	Widuchowa
		Cedynia	
		Mieszkowice	
gorzowskie	Kostrzyn	Słubice	Boleszkowice Górzycy
zielonogórskie	Gubin Nowa Sól	Cybinka	Maszewo
		Krosno Odrz.	Gubin
		Czerwieńsk	Trzebiechów
		Sulechów	Zabór
		Bytom Odrz.	Bosadła
			Otyń
			Nowa Sól Siedlisko
legnickie	Głogów	Ścinawa	Żukowice
		Prochowice	Kotla
			Głogów
			Pęzów Rudna
leszczyńskie		Szlichtyngowa	Niechlów Jemielno
wrocławskie	Wrocław Olawa	Wołów	Wińsko
		Brzeg Dolny	Malczyce
		Oborniki Śl.	Miękinia
		Środa Śl.	Czernica
			Św. Katarzyna Laskowice Oł. Olawa

1	2	3	4
opolskie	Opole Kędzierzyn- Koźle	Brzeg Lewin Brzeski Karpkowice Gogolin Zdzieszowice	Lubsza Popielów Dobrzeń Wlk. Dąbrowa Tarnów Op. Prószków Walce Reńska Wieś Cisek Bierawa
katowickie	Racibórz	Kuźnia Racib.	Rudnik Nędza Lubomia Krzyżanowice Gorzyce

WYKAZ OŚRODKÓW WYPOCZYNKOWYCH OBJĘTYCH BADANIAMi TERENOWYMI

stan: lipiec 1981 r

Lp	miejscowość	nazwa ośrodka	miejsce nocleg.		baza żywniowa
		funkcje ośrodka	stałe	namiot	
1	2	3	4	5	6
<u>woj. zielonogórskie</u>					
1.	Kosarzyn Gm.Gubin	Ośrodek Wypoczynkowy Lubuskich Zakładów Przemysłu Skórzanego CARINA w Gubinie	76	pole nam.	nie ma
----- sezonowy zamknięty ośrodek wczasów rodzinnych i wypoczynku świątecznego					
2.	Kosarzyn Gm.Gubin	Ośrodek Wczasów Pracowniczych Zakładów Tworzyw Sztucznych ERG w Gliwicach	196		jest
----- sezonowy półotwarty ośrodek wypoczynku urlopowego, całoroczna baza turystyki poznawczej i ośrodek szkoleniowy					
3.	Kosarzyn Gm.Gubin	Międzyzakładowy Ośrodek Wypoczynkowy KROMET - Zakładów Metalowych Kromet w Krośnie Odrz. i Zakładów Maszyn Spożywczych i Urzędzeń Gastron. w Krośnie Odrz. i Gubinie	36		nie ma
----- sezonowy zamknięty ośrodek wypoczynku urlopowego					
4.	Kosarzyn Gm.Gubin	Szkoleniowo-Wypoczynkowy Obóz ZHP "Przyjaciele WOP" Komendy Hufca w Żaganiu		180	kuchnia polowa
----- trwale zagospodarowane obozowisko harcerskie					
5.	Wyczółkowo Gm.Maszewo	Ośrodek Wypoczynkowo-Kolonijny Wrocławskich Zakładów Graficznych we Wrocławiu	150		jest
----- sezonowy zamknięty ośrodek wykorzystywany okresowo na wczasy rodzinne, okresowo na kolonie młodzieżowe					

1	2	3	4	5	6
6.	Lubogoszcz Gm. Maszewo	Ośrodek Kolonijno-Wypoczynkowy "Zygmuntówka" Zakładów Stolar-ki Budowlanej STOLBUD we Wro- cławiu ----- sezonowy zamknięty ośrodek kolonijny, wykorzystywany również na wczasy rodzinne i jako baza wycieczek świątecznych	132		jest
7.	Lochowice Gm. Krosno Odrz.	Ośrodek Turystyczno-Wypoczyn- kowy SOBÓTKA-1 Lubuskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Turystycznej "Lubtour" w Zie- lonej Górze ----- całoroczny ogólnodostępny ośrodek wypoczynku urlopo- wego i świątecznego	102 pole /w tym namiot- 42 towe cało- rocz- ne/		jest
8.	Lochowice Gm. Krosno Odrz.	SOBÓTKA - 2 ----- sezonowy obiekt filialny SOBÓTKI- 1 - w sezonie letnim 1981 r nieużytkowany			
9.	Lochowice Gm. Krosno Odrz.	Ośrodek Wypoczynkowy Śląskiego Okręgu Wojskowego ----- sezonowy zamknięty ośrodek wypoczynku urlopowego	300		jest
10.	Lochowice Gm. Krosno Odrz.	Ośrodek Wypoczynkowy Lubus- kiej Brygady WOP ----- trwale zagospodarowane obozowisko namiotowe, powią- zane przestrzennie i funkcjonalnie z Ośrodkiem nr 9		60	
11.	Dąbie	Ośrodek Wypoczynku Świątecz- nego i Urlopowego Zakładów ZASTAL w Zielonej Górze ----- sezonowy zamknięty ośrodek wypoczynku urlopowego i świątecznego, głównie dla wędkarzy	74		nie ma

1	2	3	4	5	6
12	Dąbie	Ośrodek Wypoczynkowy Zakładów Graficznych w Zielonej Górze	3 domki camp.		nie ma

niezagospodarowany ośrodek wypoczynku urlopowego, powiązany przestrzennie i funkcjonalnie z obiektem nr 11					
13.	Dąbie	Obóz Sportowo-Kajakowy Zbiorczej Szkoły Gminnej w Nowogrodzie Robrz.	90		kuchnia polowa

trwale zagospodarowane obozowisko namiotowe					
14.	Bojadła	Ośrodek Kolonijny Zakładów Przemysłu Dzielarskiego MILENA w Legnicy	130		jest

Zabytkowy pałac adaptowany na młodzieżowe zimowiska i kolonie letnie					
15.	Bełozę Gm.Bojadła	Ośrodek Kolonijny Komendy Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej w Zielonej Górze	100		jest

poniemiecki pałacyk adaptowany na sezonowy ośrodek kolonii młodzieżowych					
<u>woj. wrocławskie</u>					
1.	Małowice Gm.Wińsko	Ośrodek Wypoczynkowy Kombi-natu Miedziowego w Lubiniu	56		bufet

sezonowy zamknięty ośrodek wypoczynku urlopowego i świątecznego					
2.	Tarochalice Gm.Wołów	Ośrodek Wypoczynkowy Urzędu Miasta i Gminy w Wołowie	12	pole nam.	jest

adaptowany budynek szkolny, obecnie rozbudowywany na ogólnodostępny ośrodek wypoczynku urlopowego i kolonii młodzieżowych					
3.	Golina Gm.Wołów	Ośrodek Wypoczynkowy Zakładu Karnego w Wołowie	48		bufet

sezonowy zamknięty ośrodek wczasów rodzinnych					

1	2	3	4	5	6
4.	Golina Gm. Wołów	Obiekt Kolonijny Okręgowego Zarządu Zakładów Karnych we Wrocławiu ----- budynek usytuowany jest na terenie ośrodka nr 3, obiekt o charakterze zamkniętym, wykorzystywany sezonowo na kolonie młodzieżowe	245		jest
5.	Mojęcice Gm. Wołów	Ośrodek Wypoczynkowy Kombi- natu PGR w Wołowie /140 miejsc/ i Wojew. Spółdzielni Mleczarskiej we Wrocławiu /19 miejsc/ ----- obiekt sezonowy zamknięty, wykorzystywany okresowo jako ośrodek kolonii młodzieżowych, okresowo jako ośrodek wczasów rodzinnych	159	pole nam.	jest
6.	Wołów	Ośrodek Wypoczynku i Rekreacji OSiR w Wołowie ----- ogólnodostępny całoroczny ośrodek wypoczynku codziennego, świątecznego i urlopowego	16	pole nam.	kiosk spożyw.
7.	Brzeg Dolny	Ośrodek Wypoczynkowy Wały Śląskie Nadodrzańskich Zakładów Przemysłu Organicznego ROKITA w Brzegu Dolnym ----- ogólnodostępny sezonowy ośrodek wypoczynku codziennego, świątecznego i urlopowego	24		jest
8.	Mrozów Gm. Miękinia	Ośrodek Wypoczynkowy Dyrekcji Rejonowej Kolei Państwowych we Wrocławiu ----- sezonowy ośrodek wypoczynku urlopowego /zamknięty/ i świątecznego /ogólnie niedostępny/	45		bufet
9.	Osola Gm. Oborniki Śląskie	Ośrodek Wypoczynkowy Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Budownictwa Przemysłowego nr 1 we Wrocławiu ----- zamknięty całoroczny ośrodek wypoczynku urlopowego	78	w tym 16 ca- loro- cznych	jest
10.	Oborniki Śl.	Ośrodek oampingowy OSiR w Obornikach -----	56	pole biwak.	nie ma

1	2	3	4	5	6
		sezonowy, ogólnodostępny ośrodek wypoczynku urlopowego, świątecznego i codziennego składający się z dwóch części /kąpielisko i ośrodek noclegowy/			
11.	Oborniki Śl.	Międzyzakładowy Ośrodek Wypoczynkowy 7 wrocławskich zakładów pracy	303		kuchnie turyst.
		----- zamknięty sezonowy ośrodek wczasów rodzinnych			
12.	Wilezyna Leśny Gm.Oborniki Śląskie	Międzyzakładowy Ośrodek Wypoczynkowy 3 wrocławskich zakładów pracy	132		kiosk spożyw.
		----- sezonowy zamknięty ośrodek wypoczynku urlopowego i świątecznego			
13.	Jeloz Gm.Laskowice Śląskie	Ośrodek Wypoczynku Świątecznego Jelczańskich Zakładów Samochodowych w Jelozu	66	pole w tym nam. 6 osłor.	bufet
		----- sezonowy ośrodek wypoczynku urlopowego /zamknięty/ oraz wypoczynku świątecznego i codziennego /ogólnie niedostępny/			
14.	Jeloz Gm.Laskowice Śląskie	Ośrodek Wypoczynkowy w Jelozu Nowym Dworze Zakładów Naprawczych Taboru Kolejowego we Wrocławiu	60		kiosk spożyw.
		----- sezonowy ośrodek wypoczynku urlopowego /zamknięty/ i świątecznego /ogólnie niedostępny/			
15.	Bystrzyca Ol. Gm. Olawa	Międzyzakładowy Ośrodek Wypoczynkowy 6 zakładów pracy z Olawy, Wrocławia i Jelozu	108		nie ma
		----- sezonowy ośrodek wypoczynku urlopowego /zamknięty/ i świątecznego /ogólnie niedostępny/			
<u>miasto Szostów</u>					
1.	Szostów -Jezierzycze	Ośrodek Wczasowy Zakładów Przemysłu Jedwabniczego MIRANDA w Turku	120		jest
		----- sezonowy zamknięty ośrodek wczasów rodzinnych			

1	2	3	4	5	6
2.	Szczecin ul. Przestrzenna	Ośrodek Szkoleniowo-Rekreacyjny Pałacu Młodzieży nad j. Dąbie ----- sezonowy ośrodek żeglarski i szkoleniowy /rytmika, taniec towarzyski, gimnastyka artyst./ i rekreacyjny /codzienny i świąteczny wypoczynek nad wodą/ dla młodzieży	70		jest
<u>miasto Wrocław</u>					
1.	Wrocław ul. Na Grobli 16/18	Ośrodek Klubu Sportowego "Słęża" ----- obiekt sportowo-rekreacyjny sezonowy, ogólnie dostępny	60	polo nam.	kawiarnia
2.	Wrocław ul. Osobowicka 69	Ośrodek Rekreacji i Turystyki Żeglarskiej Wojskowego Klubu Sportowego "Słask" ----- całoroczny półotwarty ośrodek sportowo-rekreacyjny i szkolenia żeglarskiego	16		bufet

załącznik nr 3

ZWIĄZKI OŚRODKÓW WYPOCZYNKOWYCH Z ODRA

Nr Ośrodka wg.zał. 2	Odległość od Odry	lokalizacja ośrodka	formy korzystania z Odry i terenów nado- drzańskich przez użyt- kowników ośrodka
1	2	3	4
<u>woj. zielonogórskie</u>			
1.	3 km	nad jeziorem w lesie	indywidualne spacery nad Odrą
2.	1,5 km	nad jeziorem w lesie	zorganizowane wycieczki piesze i indywidualne spacery nad Odrą
3.	2 km	nad jeziorem w lesie	indywidualne spacery nad Odrą
4.	1 km	nad jeziorem w lesie	zorganizowane wycieczki piesze nad Odrą
5.	6 km	przedwojenny zespół pałacowo-ogrodowy ze stawem; w pobliżu las	w każdym turnusie urzą- dzana jest jedna wycie- czka autokarowa do przeprawy przez Odrę
6.	15 km	przedwojenny budynek w sąsiedztwie lasu - brak zbiornika wod- nego	w każdym turnusie urzą- dzane są dwie wycieczki autokarowe nad Odrą
7.	12 km	nad jeziorem w lesie	nie korzystają
8.	12 km	nad jeziorem w lesie	ośrodek w 1981 r nie- czynny
9.	13 km	nad jeziorem w lesie	nie korzystają
10.	13 km	nad jeziorem w lesie	nie korzystają
11.	5 km	nad jeziorem w lesie	nie korzystają

1	2	3	4
12.	5 km	nad jeziorem w lesie	nie korzystają
13.	5 km	nad jeziorem w lesie	nie korzystają
14.	3 km	zabytkowy zespół parkowo-ogrodowy na terenie wsi	nie korzystają
15.	9 km	przedwojenny pałac usytuowany na skraju wsi	chłopcy odbywają wycieczkę rowerową do przoprawy przez Odrę w m. Przewóz

woj. wrocławskie

1.	2 km	nad stawem w starorzeczu Odry	nie korzystają
2.	4 km	nad stawem w starorzeczu Odry	nie korzystają
3.	12 km	nad stawem w lesie	nie korzystają
4.	15 km	nad stawem w lesie	nie korzystają
5.	12 km	nad stawem w lesie	nie korzystają
6.	13 km	na miejskich terenach rekreacyjnych	nie korzystają
7.	w sąsiedztwie rzeki	przy gliniance i rozlewisku Starej Odry	osoby o odpowiednich kwalifikacjach i uprawnieniach mogą wpływać na sprzęcie wodnym /kajaki, żaglówki i rowery wodne/ na Odrę
8.	8 km	na terenie wsi o walorach wypoczynkowych /sąsiedztwo lasu, zespół pałacowo-parkowy/	nie korzystają
9.	12 km	w lesie, brak zbiornika wodnego	nie korzystają
10.	9 km	w mieście o walorach wypoczynkowych, w pobliżu kąpieliska	nie korzystają

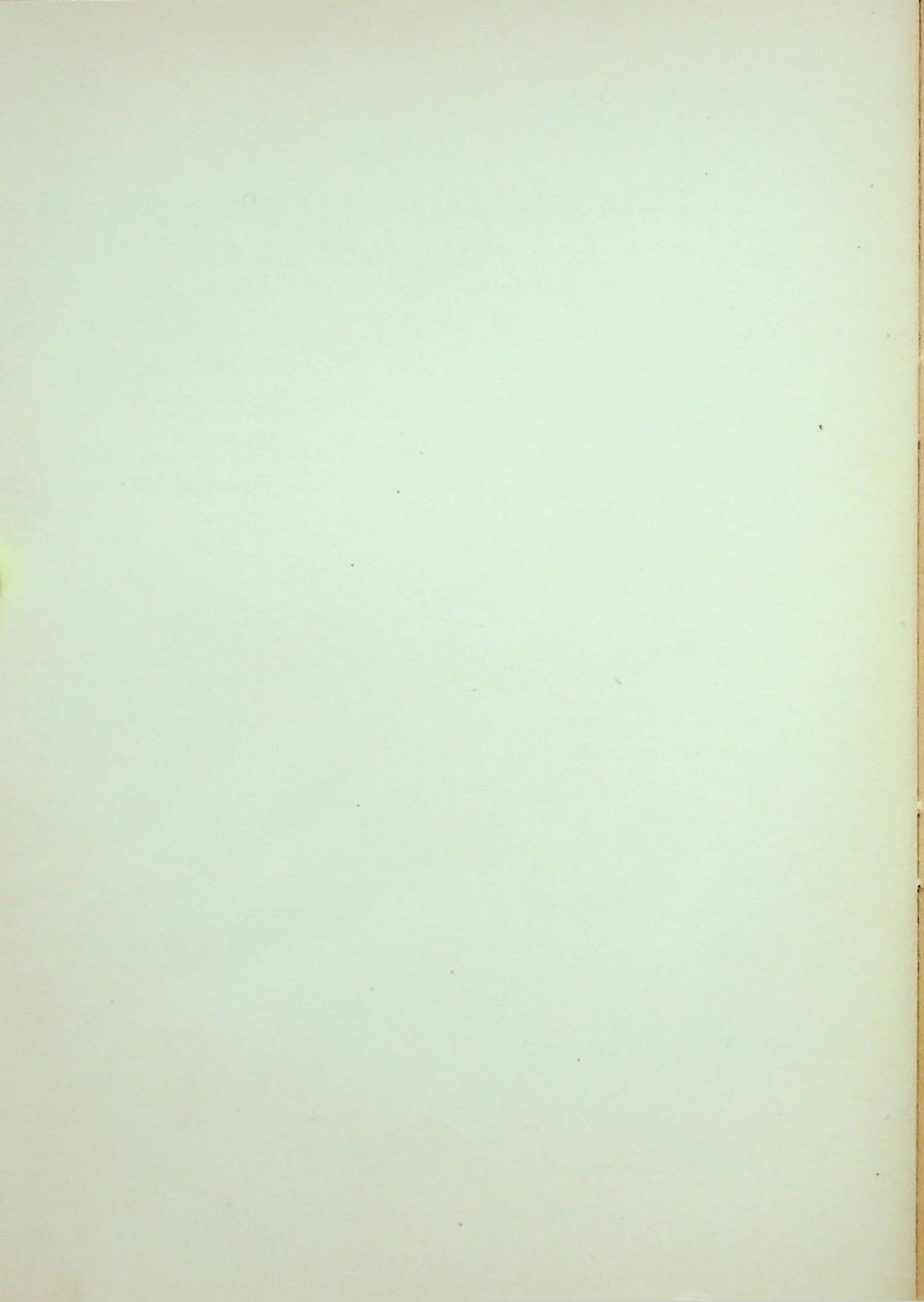
1	2	3	4
11.	9 km	w lesie, na peryferiach miasta o walorach wypoczynkowych	nie korzystają
12.	9 km	nad 2 stawami w lesie	nie korzystają
13.	2 km	nad stawem w lesie	nie korzystają
14.	4 km	nad stawem w lesie	nie korzystają
15.		nad rozlewiskiem rzeczynym, w lesie na skraju wsi	nie korzystają
<u>miasto Szczecin</u>			
1.	16 km	w sąsiedztwie lasów na peryferiach miasta o wybitnych walorach krajoznawczych	splawy kajakowe rz. Płonią do j.Dąbie. Wycieczki po porcie szczecińskim i po mieście
2.	0,5 km	nad j. Dąbie	wypoczynek nadwodny i uprawianie sportów wodnych nad j.Dąbie
<u>miasto Wrocław</u>			
1.	nad brzegiem rzeki	nad rzeką Odrą na obszarze zainwestowania miejskiego	wypoczynek nadwodny i uprawianie sportów wodnych na rzece Odrze
2.	nad brzegiem rzeki	nad rzeką Odrą na obszarze zainwestowania miejskiego	wypoczynek nadwodny i uprawianie sportów wodnych na rzece

...
...
...
...
...

...
...
...
...

...
...
...
...

...
...
...
...

- Nakład 200 egz. Objętość 2,0 ark. wyd., 2,25 ark. druk. Papier offset.
III kl. 80 g. Powielarnia Instytutu Śląskiego w Opolu, ul. Luboszycka 3,
zam. 6/83. Cena zł. 30,-